

Orijinal Araştırma

‘Kumbaramdan Kitap Çıktı’ Projesine İlişkin Öğretmen Görüşleri Ve Çocukların Kitap Seçimine Etkisinin İncelenmesi**Teacher’s Opinions On The Project of ‘A Book Came Out From My Penny Bank’ and The Effect of Children On Book Selection Analysis****Çiğdem Kaya Bağdaş¹, Zekeriya Çalışkan²**¹Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri MYO, Çocuk Gelişimi Programı, Erzincan, Türkiye²İnönü Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Anabilim Dalı, Malatya, Türkiye**Özet**

Okul öncesi dönemin özellikleri dikkate alındığında, doğumla başlayan süreçte, uyarıcı çevre, oyun ve eğitim materyalleri ile özellikle çocuğun seviyesine uygun öyküler, onun başarılı ve mutlu bir yetişkin olması açısından önemlidir. Bu araştırma Erzincan Milli Eğitim Müdürlüğü’ne bağlı Bahçelievler Anaokulunun e-twinning projesi olarak başlattığı ‘Kumbaramdan Kitap Çıktı’ isimli çalışmaya ilişkin öğretmen görüşleri ve çocukların kitap seçimlerine projenin etkisini incelemeyi amaçlamaktadır. Bu amaç doğrultusunda projeyi oluşturan ve süreç içerisinde aktif rol alan 10 okul öncesi öğretmen ile görüşmeler yapılmıştır. Verilerin toplanmasında yarı yapılandırılmış görüşme tekniğinden yararlanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 2017-2018 Bahçelievler anaokulunda çalışan ve projeye katılan 10 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırma sonucuna göre proje öncesinde çocukların kitaplara ilişkin pek fazla ilgi duymadığını belirten katılımcılar, projenin çocuklarda kitap sevgisi oluşturma ve kendi parası ile istediği kitabı seçebilme fırsatı oluşturduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca kumbaramdan kitap çıktı projesine tüm anne baba sayısının yarıya yakını olumlu tutum geliştirmiş ve projeyi desteklemiş yüzde elliye yakın anne baba ise projeyi mali külfet olarak görmüş ve desteklememiştir. Proje gereği kumbarasında istediği kitabı almak için ebeveyni tarafından desteklenmeyen çocuklar kitap sahibi olamadıkları için üzülmuşlerdir. Projenin devam etmesini isteyen öğretmenler çocuklarda sırasıyla okuryazarlık dışında, sorumluluk, tutumlu olma gibi olumlu davranışlar geliştirdiğini belirtmişlerdir. Çocukların genel olarak doğa içerikli kitaplar, hayvan sevgisi ile ilgili kitaplar, resimli hikâye kitapları, değerler ve bilim ile ilgili kitapları seçtikleri görülmektedir. Proje kapsamında ele alınan kitaplarda bu temalı kitapların ön planda ve daha fazla görsel nitelikte olduğu görülmektedir.

Anahtar kelimeler: Kumbara, Kitap, Kitap Seçimi**Abstract**

Considering the characteristics of the pre-school period, in the process starting with birth, stimulating environment, play and educational materials, especially the stories appropriate to the level of the child, it is important for to be a successful and happy adult. This study initiated by Bahçelievler Preschool of Erzincan National Education Directorate as an e-twinning project. The purpose of this research is to examine of teacher's opinions on the project of "A book came out from my penny bank" and the effect of children on book selection. For this purpose, interviews were made with 10 preschool teachers who formed the project and took an active role in the process. Semi-structured interview technique was used to collect data. The study group consisted of 10 teachers working in 2017-2018 Bahçelievler preschool and participating in the project. According to the results of the study, the participants stated that the children did not have much interest in books before the project. They stated that the project increased the love of books in children and children had the opportunity to choose the book they wanted with their own money. In addition, 50% of parents supported this project, and nearly 50% of parents did not support the project because according to them this project is a financial burden. Children who were not supported by their parents to get the books that they wanted were unhappy because they could not have a book. Teachers who want the project to continue stated that the project developed positive behaviors such as responsibility and sparing other than literacy in children. It is seen that children generally choose books about nature, love of animals, illustrated stories and books about values and science. Among the books covered within the scope of the project, it is seen that the books in these themes are more prominent and visual.

Keywords: Penny Bank, Book, Book Selection**Giriş**

Okul öncesi dönemde kazanılmaya başlanan okuma alışkanlığı çocuklarda dil gelişiminin yanı sıra bilişsel, duyuşsal ve motor gelişimlere katkı sağlarken aynı zamanda çocuğu sosyal olarak da geliştiren önemli bir kavramdır (1). Bu kavram çocuktaki benlik

gelişimine katkı sağlamakla birlikte duyuşsal ve psikolojik gereksinimlerin karşılanmasına da etki etmektedir. Kitap okunan çocuklarda yeteneklerinin farkına varma, üretkenliklerini geliştirme, problem durumlarına çözüm üretme gibi durumlar gelişim göstermekle birlikte çocuğun

kendine ve yaşadığı sosyal çevreye karşı duyarlılığı geliştirmektedir (2).

Erken çocuklukta okuma alışkanlığı kazandırılan çocuklarda gözlenen gelişimsel ilerlemeler ebeveyn ve öğretmenlere, çocuğa okuryazarlıktan önce kitap sevmenin önemini arttıracak uygulamaların ne kadar önemli olduğunu göstermektedir. Başlangıçta ABC kitapları, işitsel ve hareketli kitaplar, ardından boyama kitapları gibi birçok farklı alternatif ile çocuğun kitabı ve okumayı tercih etmesi, ilgi duyması sağlanmalıdır. Ebeveynini model alarak öğrenen çocuk için aile bireylerinin ve öğretmenin kitap okuması, kitabı sevmesi kolaylaştırmaktadır (3)

Zihinsel ve psikomotor gelişimin başlangıcı olan 0-3 yaş aralığında çocuklardaki bağımsızlık duygusunun artmasıyla birlikte yetenekler artarak çocuğun rutin alışkanlıkları şekillenmeye başlamaktadır. Bu alışkanlıklar çocukların ilgi duydukları alanların farklılığı ve ilgi düzeylerine göre farklılaşmaktadır. Çünkü her çocuğun bireysel özellikleri, merak alanları, algı seviyeleri ve yetenekli oldukları alanlar farklılık göstermektedir. Erken bebeklik döneminde başlayan sözcük tekrarları bu yaş dönemi çocuk kitaplarında tekrarlar kelime öğretimi şeklinde karşımıza (4). Araştırmalarda 0-3 yaş aralığında resimli hikâye kitabı okunan çocukların dil gelişimlerinin hızlandığı belirtilmektedir. Çocuğun 1 yaşına gelişiyle ilgi alanları fark edilir hale gelerek kitaplarda görsellere bakma, sayfa çevirme, farklı seslerle gördüklerini ifade gayreti ile kitaba olan ilgi ve alaka somut bir görünüm kazanmaktadır (5).

Bu dönem için seçilecek kitap resimlerinin hatlarının belirgin olması, canlı renklerden oluşması gerekmektedir. Çocuğun kendi keşfine yardımcı olmak için yıpranması güç malzemeler tercih sebebi olmalıdır. ABC kitapları örnek olarak gösterilebilir (6). Öğretmenin okuma yaparken ses tonunu farklılaştırması, gerekli yerlerde jest ve mimiklerini kullanarak çocuğun ilgisini çekmesi ya da çocuğa dokunarak temas durumunu hissettirmesi güven duygusunun

gelişimine katkı sağlayacaktır. Erken çocuklukta dikkat süreleri göz önünde bulundurularak 3 yaşından sonra masal ve hikâyelerin uzun olmamasına dikkat edilmelidir (7). Olayların ve hareketlerin fazla olduğu kitaplar çocuğun daha fazla dikkatini çekerken dönem sonuna doğru çocukta gelişen mizah duygusuyla birlikte basit mizah içeren kitapların seçilmesi ebeveyn ve öğretmenlere öneri niteliği taşımaktadır (4).

Okula hazırlık dönemi olarak da adlandırılan 3-6 yaş aralığında ise çocuk, gördüğü harfleri anlamlandırarak temel okuma becerilerini geliştirmeye başlamaktadır. Tanıdığı harfler ve çıkan sesler sayesinde kitaba odaklanma süresi artmakla birlikte, kitaplara olan ilgi ve merak yaş ile doğru orantılı olarak gelişim göstermektedir. Ses tekrarının fazla olduğu kitaplar sözcük bilgilerini geliştirmeye katkı sağlamaktadır bu yüzden okulöncesi çocuklarda okunan resimli kitaplar çocuklarda okuma- yazma becerilerine katkı sağladığı gibi dil gelişimini de arttırmakta sözcük dağarcığını geliştirmektedir (8, 9). Bu yaş grubunda yapılan araştırmalar çocuktaki okuma ve yazma becerilerindeki artışın, ebeveyn ve öğretmenlerin resimli hikâye kitabı okuma durumlarıyla doğrudan ilgili olduğunu göstermektedir (10). Günlük hayattan alıntılarını kapsayan basit masalarda çocuğun yakın çevresinden karakterlerin olması ilgi, ihtiyaç ve güven duygusu kazanmada önemlidir. Oyun ile öğrenen ve gelişen çocukta öğretmenin okuma alışkanlığı kazandırırken kitapları oyunsu süreçlerle harmanlayarak uygulamaları dil gelişimi açısından önemli görülmektedir (11).

Okul öncesi dönem çocuklarına kitap okuma alışkanlığı kazandırmada etkin rol oynayan ebeveynler ve öğretmenler; çocukların kitap seçimlerine rehberlik ederken, onların seçimlerini göz önünde bulundurmalı, detaylı resimlerin yer aldığı, fazla yazı içermeyen, konusu, karakterleri günlük yaşamdan alınmış karışık olmayan hikâyeler seçmeye özen göstermelidirler. Belirlenen yerlerde tamamlama ve hayal gücünü

arttıracak sorularla desteklenen çocukta dil gelişimi artmaktadır (12).

Resimli hikâye kitapları hem ailelerin çocukları ile olan ilişkilerinde hem de çocukların dinleyip resimlerinden gördükleri bu kitaplardan iletişim yollarını, çatışmaları önleme biçimlerini görmeleri yönüyle önem arz etmektedir. Kitapların sosyalleşme sürecine giren çocukta iyi bir model oluşturması ve toplumsal ilişkilere yönelik deneyim edinmesinde önemi düşünüldüğünde hikâye kitaplarının içeriğinde geçen ifadelerinin özenle seçilmesi gerekmektedir. Sosyalleşme sürecinde, bir bireyin kendini beğenmesi ve diğer insanlarla ilişki kurabilmesi yaşamını anlamlandırmaktadır (13).

Okul öncesi dönem çocuklarının genel özellikleri dikkate alınarak öğretmenlerin yapacakları çalışmalar sayesinde çocukların kitabı erken çocukluk döneminde sevmeleri ve okuma alışkanlığı kazanacakları öngörülmekle birlikte, topluma sağlıklı ve tüm alanlarda gelişimsel düzeyi üst seviyede bireyler kazandırılması hedeflenmektedir.

Araştırmanın amacına bağlı olarak aşağıdaki sorulara yanıtlar aranmıştır:

- Proje çocuklarla beraber anne babalarında kitaplara olumlu yaklaşımlarında etkili olmuş mudur?
- Projenin okul öncesi dönem çocuklarında okuryazarlık dışında kazanımları var mıdır?

- Proje çocukların kitap seçiminde etkili olmuş mudur?

Gereç Yöntem

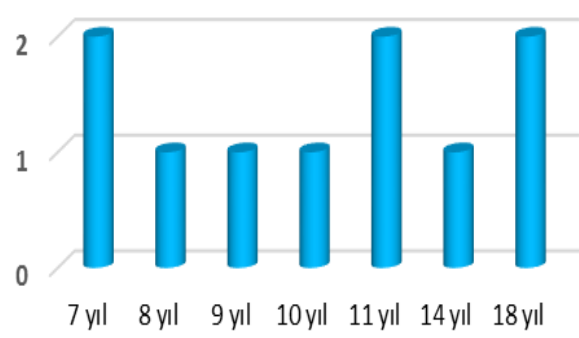
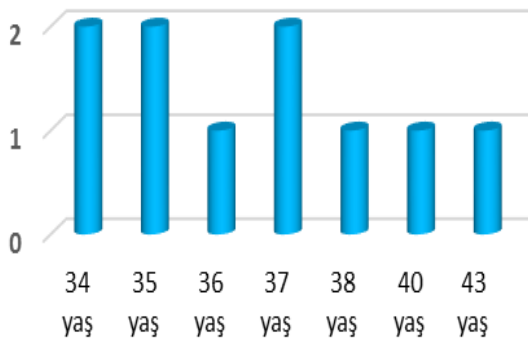
Bu araştırma nitel araştırma türündedir. Nitel araştırma, araştırmacının kendisinin araç olduğu, az sayıda bireyler ve durumlar üzerinde çalışmaya fırsat veren, genellenebilirliği sınırlı, derin ve ayrıntılı çalışmalar olarak tanımlanabilen bir araştırma türüdür (14).

Kumbaramdan kitap çıktı projesi kapsamında proje uygulanan okullardan 10 öğretmen ile görüşme yapılmıştır. Öğretmenlerin yaşları 34 ile 43 yaş arasında değişmektedir ve yaş ortalamaları 36,9 olarak hesaplanmıştır.

Öğretmenlerin meslekteki tecrübe süreleri 7 yıl ile 18 yıl arasında değişmektedir. Şekil 1'de hem yaş hem de mesleki tecrübeye göre katılımcıların dağılımı gösterilmektedir. Şekil 1'de görüldüğü gibi katılımcılardan mesleki tecrübesi yedi yıl olan bir kişi, sekiz, dokuz, 10 yıl olan birer kişi, 11 yıl olan iki kişi, 14 yıl olan bir kişi ve 18 yıl olan iki kişi bulunmaktadır.

Çalışma kapsamında katılımcılardan görüşme yoluyla toplanan nitel veriler içerik analizi ile derinlemesine analiz edilerek temalar oluşturulmuştur.

Oluşturulan temalar ve frekansları aracılığı ile bulgular sunulmuştur.

Şekil 1. Katılımcıların yaş ve mesleki tecrübeye göre dağılımları

Bulgular

Katılımcılara “Kumbaradan kitap çıktı projesi neyi amaçlamıştır?” sorusu yöneltilmiş ve katılımcılardan gelen yanıtlar beş genel tema altında toplanmıştır. Temalara ait frekans değerleri Şekil 2’de sunulmuştur.

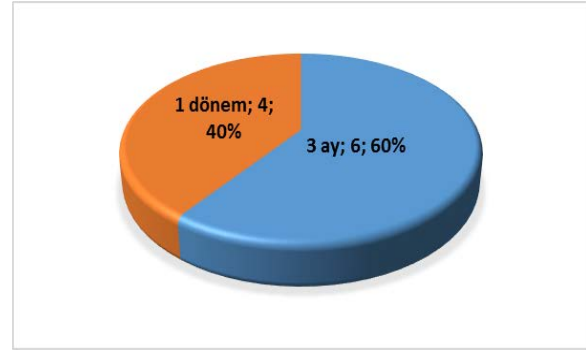

Şekil 2. Kumbaradan kitap çıktı projesinin amacına yönelik katılımcı görüşleri

Şekil 2 incelendiğinde katılımcıların kumbaradan kitap çıktı projesinin amacına yönelik olarak en çok ifade ettikleri görüşün kitap sevgisi oluşturmak temasında olduğu görülmektedir. Bu temadan sonra en çok ifade edilen temanın ise kendi parası ile kitap almasını sağlamak olduğu görülmektedir. Katılımcılar bu proje sayesinde çocuklara tutumla olmanın öğretildiğini ve biriktirdikleri para ile kitap almalarının aşılandığı belirtmişlerdir. Projenin amacının kitap okuma alışkanlığı kazandırma ve kendi seçimlerine göre kütüphane oluşturma davranışını oluşturma olduğunu söyleyen ikişer kişi vardır. Projenin amacının kitaplara karşı ilgi uyandırmak olduğunu söyleyen ise bir kişi bulunmaktadır. Genel olarak özetlenecek olursa, katılımcılar kumbaradan kitap çıktı projesinin amacının çocuklarda kitap sevgisi oluşturmak, tutumlu olmayı öğretmekle biriktirdikleri paraları ile kitap almaya teşvik etmek, kendi seçimlerine göre kütüphane oluşturmak ve kitap okuma alışkanlığı kazandırmak olduğu şeklinde görüş bildirmişlerdir.

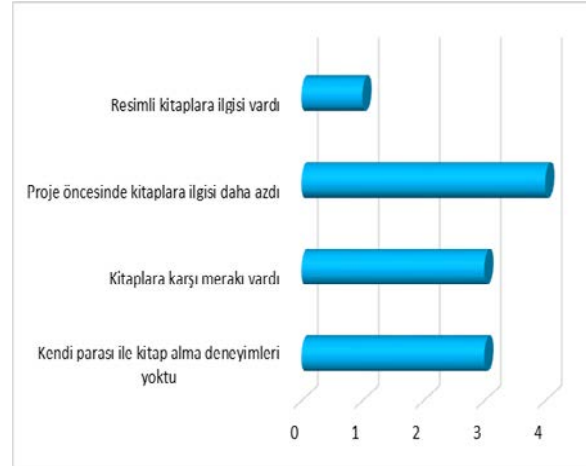
Kumbaradan kitap çıktı projesinin uygulanma süresi incelendiğinde ise Şekil 3’de de görüldüğü katılımcıların dördü bir

dönem sürdüğünü katılımcıların altı ise üç ay sürdüğünü söylemiştir. Buna göre, kumbaradan kitap çıktı projesi yaklaşık olarak üç-dört ay kadar sürdüğü söylenebilir. Ayrıca proje tüm öğrencilerin katılıp katılmadığı sorulduğunda katılımcıların tamamı hemen hemen tüm çocukların proje katıldığını, katılmayan öğrenci sayısının çok az olduğunu belirtmişlerdir.

Şekil 3. Kumbaradan kitap çıktı projesinin uygulanma süresi

Katılımcılara “Projeye katılan çocuklarda proje öncesinde kitaplara ilişkin tutumlar nelerdir?” sorusu yöneltilmiş ve katılımcılardan gelen yanıtlar dört tema altında toplanmıştır. Temalara ait frekans değerleri Şekil 4’te sunulmuştur.

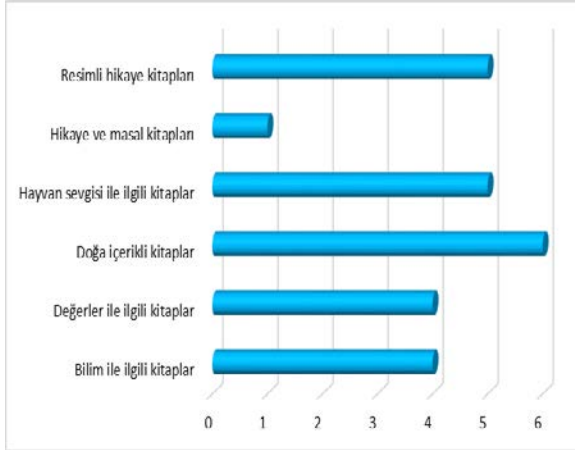

Şekil 4. Katılımcıların proje öncesi çocukların kitaplara ilişkin tutumlarına yönelik görüşleri

Şekil 4 incelendiğinde katılımcıların çoğunluğunun proje öncesinde çocukların kitaplara ilgisinin az olduğunu belirttikleri görülmektedir. Katılımcılardan üçü ise çocukların proje öncesinde de kitaplara ilgisi olduğunu belirtirken katılımcılardan biri resimli kitaplara ilgisi olduğunu

belirtmiştir. Katılımcıların üçü ise proje öncesinde çocukların kendi parası ile kitap alma deneyimi olmadığına vurgu yapmıştır.

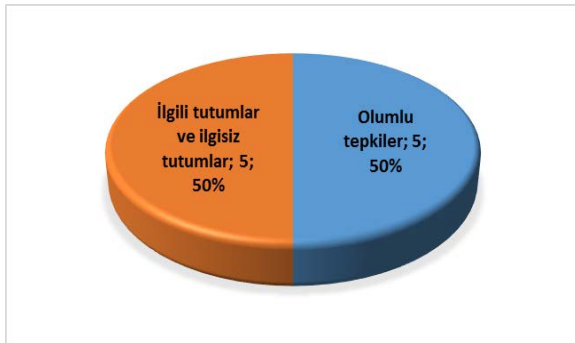
Katılımcılardan projede çocukların seçim yaptığı kitap türleri ile ilgili bilgi alınmış ve katılımcıların yanıtları altı genel tema altında birleştirilmiştir. Temalara ait frekans değerleri Şekil 5'te sunulmuştur.

Şekil 5. Projede çocuklara tanıtılan kitap türleri

Şekil 5 incelendiğinde çocukların seçtiği kitap türlerinin genel olarak doğa içerikli kitaplar, hayvan sevgisi ile ilgili kitaplar, resimli hikâye kitapları, değerler ve bilim ile ilgili kitaplar olduğu görülmektedir. Sadece bir katılımcı hikâye ve masal kitabı diye belirtmiştir. Hikâye kitabı diye belirten diğer katılımcıların hepsi resimli olmasına vurgu yapmıştır.

Katılımcılara projeye yönelik olarak anne ve babaların tutumlarının nasıl olduğu sorulmuş ve verilen yanıtlar iki genel tema altında toplandı. Temalara ait frekans değerleri Şekil 6'da sunulmuştur.

Şekil 6. Projeye yönelik anne-baba tutumları
Şekil 6'da görüldüğü gibi katılımcıların görüşlerine göre projeye yönelik olarak bazı durumlarda tüm veliler olumlu tepkiler

sergilerken, bazı durumlarda hem olumlu hem olumsuz tepki sergileyen velilerin olduğu görülmektedir. Bir katılımcı ilgili olmayan veliler tarafından projenin maddi külfet olarak görüldüğünü ve bu velilerin kitap okumayan kişiler olduklarını belirtmiştir.

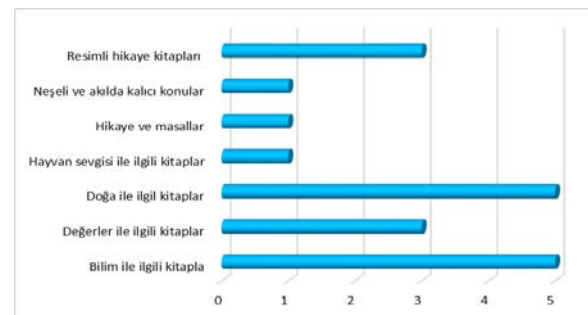
Katılımcılar tamamı kendilerine yöneltilen "Projenin devam etmesini ister misiniz?" sorusuna devam etmeli şeklinde yanıt vermiştir. Katılımcılara projenin olumsuz yönleri olup olmadığı sorulduğunda ise verdikleri yanıtlar üç tema altında toplanmıştır. Temalara ait frekans değerleri Şekil 7'de sunulmuştur.

Şekil 7. Katılımcıların projenin olumsuz yönlerine yönelik görüşleri

Şekil 7'de görüldüğü üzere katılımcıların yarısı projenin olumsuz yönü olmadığını belirtirken, diğer yarısı ise parası olmayıp kumbarasını getiremeyen çocukların kitap alamayınca çok üzülmelelerini projenin olumsuz yönü olarak dile getirmişlerdir. Katılımcıların ikisi ise çocuklarının kumbaralarını okula getirmemelerinin nedeni olarak velilerin ilgisizliğini göstermiştir.

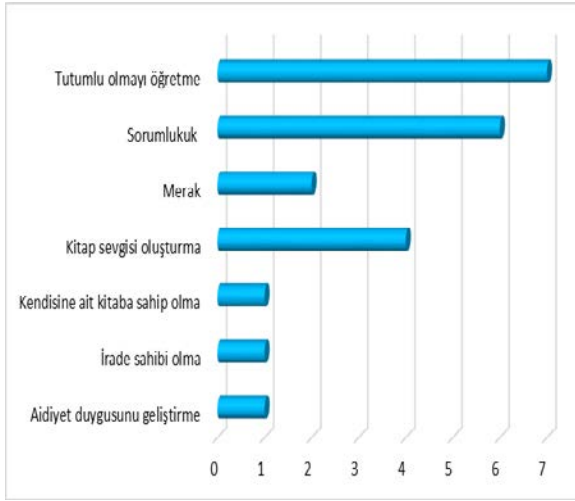
Katılımcılara "Sizce hangi kitap türleri daha fazla yer almalıdır?" sorusu yöneltilmiş ve katılımcılar tarafından verilen yanıtlar yedi genel tema altında toplanmıştır. Temalara ait frekans değerleri Şekil 8'de sunulmuştur.

Şekil 8. Projede daha fazla yer verilmesi gerekli olan kitap türlerine hakkında katılımcı görüşleri

Şekil 8 incelendiğinde katılımcıların projede en çok yer verilmesini düşündükleri kitap türlerinin doğa, bilim, değerler ile ilgili kitaplar ve resimli hikâye kitapları şeklinde olduğu görülmektedir. Hikâye ve masallar, hayvan sevgisi ile ilgili kitaplar ve neşeli ve akılda kalıcı konular şeklinde görüş bildiren birer katılımcı bulunmaktadır.

Katılımcılara “Bu projenin çocuklara okuryazarlık dışında kazandırdığı olumlu davranışlar var mıdır?” sorusu yöneltilmiş ve verdikleri yanıtlar yedi genel tema altında toplanmıştır. Temalara ait frekans değerleri Şekil 9’da sunulmuştur.

Şekil 9. Katılımcıların projenin çocuklara okuryazarlık dışında kazandırdığı olumlu davranışlara yönelik görüşleri

Şekil 9’a göre, katılımcılara kumbaramdan kitap çıktı projesinin çocuklara okuryazarlık dışında en çok kazandırdığı olumlu davranışların tutumlu olmayı öğretme ve sorumluluk bilinci kazandırma olduğu şeklinde düşündükleri belirlenmiştir. Diğer kazandırdığı olumlu davranışlar ise kitap sevgisi oluşturma, merak, kendisine ait kitap sahibi olma alışkanlığı, irade sahibi olma ve aidiyet duygusunu geliştirme olarak belirtilmiştir.

Tartışma, Sonuç Ve Öneriler

Okul öncesi dönemde çocukların kitaplarla tanışması, çocuğun kitapla vakit geçirmesi, özellikle bağımsız şekilde kitap seçmesi bireyin olumlu kimlik geliştirmesinde ve ileriki yaşamında hiç şüphesiz fayda sağlayacaktır.

Araştırma okul öncesi eğitim kurumunda çocuklara tutumlu olma ve sorumluluk kazanma davranışları ile kitap sevgisi ve bağımsız kitap seçimi davranışlarını birleştirerek geliştirilen e- twinnig projesini kapsamaktadır. Araştırma sonucuna göre çocuklar bağımsız olarak kitap seçimini yapmak için belirli süre kumbaralarında para biriktirmişler ve biriktirdikleri para ile belirli aralıklarla kendilerine sunulan kitaplardan dilediklerine satın alma suretiyle sahip olmuşlardır. Bu durum çocuklarda kitap seçiminin çocuklarda bazı olumlu davranışların gelişmesinde katkı sağlamıştır. Araştırma sonuçlarına bakıldığında ortalama üç ay süren projenin devam ya da tekrarının olması gerektiği düşünülmektedir.

Kitap seçimi konusunda çocuklar daha fazla sorumluluk sahibi olmalıdır. Her yaşa hitap edecek kitap türleri artırılmalıdır. Özellikle okul öncesi dönemde bilim ve uzay konulu kitaplara daha çok yer verilmelidir. Proje kapsamında çocukların doğa içerikli kitaplar, hayvan sevgisi ile ilgili kitaplar, resimli hikâye kitapları, değerler ve bilim ile ilgili kitaplar dâhil kendilerine sunulan tüm kitaplara merak ve ilgiyle yaklaştıkları görülmektedir.

Çocukların daha önce kendi biriktirdikleri paralar ile kendilerinin tercih ettiği bir kitabı satın alma deneyimlerini ilk kez yaşamış olmaları onlarda bağımsızlık ve özgüven duygularını da geliştirmiştir. Çocuklar projenin devam ettiği süreç içerisinde kumbarasında biriktirdiği para ile hangi kitabı satın almak istediği kararını kendisi verdiği için, projenin çocuklarda karar alma mekanizmasını da olumlu geliştirdiği düşünülmektedir.

Bazı ebeveynlerin projeye olumsuz tutum göstermesi çocuklarla ebeveynlerin ortak okuma saatlerinin eksikliğinden olduğunu düşündürmektedir. Ebeveynlerin evde çocuklarıyla beraber katılacakları okuma saatlerinin olması, beraber okunacak kitap listesi oluşturmak hatta kitap okuma etkinliğini oyunla bütünleştirmek, misafirlğe gidilirken dahi kitap hediye götürmek çocuklarda ve ebeveynlerde kitaplara karşı bakış açısını olumlu yönde değiştirecektir.

Projenin ülkemizde her dönemde bir eksiklik olarak karşımıza çıkan okuma alışkanlığının kazandırılmasında oynayacağı rol düşünüldüğünde eğitim alanının her kademesinde yayılması önemli rol oynayacaktır. Bu noktada eğitimcilere önemli görevler düşmektedir.

Yıldız ve arkadaşları araştırmalarında çocukların kitap sevmeme nedenlerini araştırmışlar ve çocuklarla yapılan görüşmelerde hepsi kitap okumaktan sıkıldıklarını belirtmişlerdir. Çocuklara en sevdikleri kitapların hangileri olduğu sorusu sorulduğunda ve yakın zamanda okudukları kitapları anlatmaları istendiğinde hiçbirisinin bu kitapları tam anlatamadıkları gözlemlenmiştir. Bu araştırmada öğrencilere sorulan 'En sevdiğiniz kitabın özellikleri nelerdir?' sorusuna verilen cevaplar sıklık bakımından sırasıyla kitabın adı, kahramanlar, kapağın özellikleri (resim, renk vs.) gibi özelliklerdir (15). Bu araştırma bizim çalışmamızda ortaya çıkan çocukların resimli hikâye kitaplarına ilgi göstermesi sonucuyla benzerlik göstermektedir.

Tercanlı ve Gökçay araştırmalarında bebekler ve erken çocukluk döneminde kitap okuma üzerine araştırma yapmış ve sonuç olarak beraber kitap okumanın bebeğin, dil gelişimine, duygusal gelişimine, erken okur-yazarlık becerilerine, ebeveyn-çocuk iletişimine ve ev ortamı niteliğine katkıda bulunduğu görülmüştür. Çocuk hekimleri, hemşireler veya çocuk gelişimi uzmanları tarafından erken dönemde ve düzenli bir şekilde verilecek kitap okuma danışmanlığının, özellikle de sosyoekonomik riskler barındıran ailelerin ev ortamı niteliğine, dolayısıyla da çocuk gelişimine katkıda bulunacağı kesindir (16).

Erbay ve Öztürk Samur çocukların alıcı dil gelişimleri ile anne babalarının çocuk kitapları hakkındaki görüşleri arasında anlamlı bir ilişki olmadığını göstermektedir. Araştırma kapsamına alınan anneler ve babalar çocuklar için hazırlanmış hikâye kitapları ile ilgili sayfa düzeni, resim kalitesi, kullanılan kâğıdın kalitesi gibi pek çok konuda yeterli bilgi sahibidirler. Aynı

zamanda kitapların çocuklara kazandırabilecekleri konusunda da görüş sahibidirler. Anne ve babaların bu bilgi düzeyleri de birbirine yakındır. Ancak bu görüşlerle çocuklarının alıcı dil gelişimlerini etkilememektedir (17).

Sarı'nın çocuk kitapları illüstrasyonları üzerine yaptığı araştırma bulgularına göre okuyucuların resimler yoluyla metinleri daha iyi yorumladıkları sonucu ortaya çıkmıştır (18).

Benzer olarak, Ateş, Çetinkaya ve Yıldırım, yürüttükleri çalışmada öğretmen ve ebeveynlerin okuma açısından çocuklara model olmaktan ziyade onlara telkin verip oku-maya yönlendirdikleri sonucuna ulaşmışlardır (19). Araştırmamızda ebeveynlerin bir kısmının çocukların kitaplara olan ilgisini desteklememe durumuyla benzerlik göstermektedir.

Balcı, ilköğretim 8. Sınıf öğrencilerinin okuma yazma alışkanlıklarına ilişkin yaptığı araştırmasında öğrencilerin kitap okumaya teşvik edilmesinde büyük oranda öğretmenler ve anne babaların rol aldığını belirtmişlerdir. Bu durum çalışmamızda çıkan sonucu destekler niteliktedir (20).

Kaynaklar

1. Whitehurst GJ, Lonigan CJ. Whitehurst Grover J. Lonigan Christopher J. Child development and emergent literacy. Child Dev 1998; 68: 848- 72.
2. Karrass J, VanDeventer MC. Braungart-Rieker Julia M. Predicting shared parent- child book reading in infancy. J Fam Psychol 2003; 17: 134-46
3. Gönen M. Çocuk Edebiyatı Yayınlanmamış Ders Notları. Hacettepe Üniversitesi 2005, Ankara.
4. Yalçın A, Aytas G. Çocuk Edebiyatı. Ankara: Akçağ Basım Yayım Pazarlama 2005, ISBN: 975 338 402-5
5. Fletcher K L, Reese Elaine. Picture book reading with young children: A conceptual framework. Dev Rev 2005; 25: 64-103.
6. Küçükturan Güler A. Çocuk Edebiyatı Yayınlanmamış Ders Notları. Başkent Üniversitesi 2005, Ankara.
7. Yılmaz E. Çocuk ve kitap nasıl buluşturulur? Çoluk Çocuk Dergisi 2004; 40: 21.
8. Crain-T Catherine, D Philip S. Do early talkers become early readers Linguistic precocity, preschool language, and emergent literacy. Dev Psychol 1992; 28: 421-9.

9. Emre O. Sesli Kitap Okuma Etkinliğinde Annenin Kültürel Sermayesinin Çocuğun Okul Öncesi Okuryazarlık Gelişimine Etkisi, *Avrasya Uluslararası Araştırma Dergisi* 2017; 10(5): 235-55.
10. Senechal M, LeFevre J. Parental involvement in the development of children's reading skill: A five-year longitudinal study. *Child Deve* 2002; 73: 445-60.
11. Claussen AH, Mundy PC, Mallik SA. Willoughby J C. Joint attention and disorganized attachment status in infants at risk. *Dev Psychopathol* 2002; 14: 279-91.
12. Martin LE. Early book reading: How mothers deviate from printed text for young children. *Read Res Instr* 1998; 37: 137-60.
13. Kaya Bağdaş Ç, Demir E. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Hikâye Ve Hikâye Kitapları Hakkındaki Görüşlerinin İncelenmesi (Erzincan Örnekleme) *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 2016: 219-30.
14. Patton MQ. Nitel Araştırma ve Değerlendirme Yöntemleri. (Çev. Edt.) Bütün M, Demir S. B. Pegem Akademi Yayıncılık 2014, Ankara.
15. Yıldız M, Ketenoğlu Kayabaşı ZE, Ayaz E, Aklar S. Bazı Çocukların Kitap Okumayı Sevmeme Nedenleri, *J Acad Soc Sci Stud* 2017; 55: 507-24
16. Güntülü Tercanlı M, Gökçay G. Bebeklik ve Erken Çocukluk Döneminde Kitap Okuma: Çocuk Sağlığı İzlemlerinde Etkili Bir Gelişim Önerisi *Çocuk Dergisi* 2014; 14(3): 89-94
17. Erbay F, Öztürk Samur A. Anne Ve Babaların Çocuk Kitapları Hakkındaki Genel Görüşleri İle Çocukların Alıcı Dil Gelişim Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, *Turkish Studies* 2010; 5 (4) 2: 1063- 73
18. Sarı N. Çocuk Kitapları İllüstrasyonları Üzerine Bir Araştırma ve Bir Örnekleme, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) 2006, İzmir.
19. Ateş S, Çetinkaya Ç, & Yıldırım K. Öğretmen ve Öğrencilerin Görüşlerine Göre İlköğretim Öğrencilerinin Okuma Çevreleri. *Int Online J Edu Sci* 2012; 4(2): 377-94.
20. Balcı A. İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin Okuma Alışkanlık ve İlgileri Üzerine Bir Araştırma. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Doktora Tezi 2009, Ankara.

Sorumlu Yazar:

Çiğdem KAYA BAĞDAŞ

Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri MYO, Çocuk Gelişimi Programı, Erzincan, Türkiye

E-mail: cbagdas@erzincan.edu.tr